

ТЕНТ НЕЋЕ ГРЕЈАТИ НОВИ БЕОГРАД

Ближа Русија од Обреновца

■ Београд одустао од довођења топлоте из ТЕНТ-а ■ Америчка донација за студију о оправданости градње великог постројења на гас за спретну производњу топлотне и електричне енергије ■ Радна верзија студије за Београд је коначна

Термоелектрана "Никола Тесла" и даље ће загревати воду реке Саве, а стамбени и пословни простор на Новом Београду, упркос пре 12 година усвојеном пројекту за даљинско грејање из Обреновца, грејаће се помоћу природног гаса. Ово је, изгледа, потпуно извесно. Једино није јасно како ће Србија испунити обавезе из Кјото протокола о смањивању емисије угљендиоксида, који ускоро треба да ратификује.

Мада је 1993. године пројекат за даљинско грејање Београда из Обреновца усвојила Влада Србије, и допунила га Анексом 1999, одлуку о одустајању од оваквог решења донела је Скупштина града Београда. То нам је потврдила директор Управе за енергетику Београда Јелена Јевтовић-Карамата истакавши да су две студије које је радио Енергопројект-ЕНТЕЛ, једна пре готово деценију и друга прошле године, показале да ниједна од варијанти довођења топлоте из Обреновца, односно "Колубаре", није економски исплатива. У ствари, према њеним речима, само је у једној, оној о грејању из ТЕНТ-а "А", констатовано да пројекат може да буде на граници рентабилности. То је, каже она, определило Скупштину града да одустане од пројекта и "разреши проблем топловода" на Новом Београду.

Пошто су направљене анализе шта са већ изграђеним топловодом у дужини од 4,5 километара, са челичним це-

вима укупне дужине око девет километара, давно постављеним, у два правца, у бетонираном каналу грађеном за топловод из Обреновца, посао је преузело ЈКП "БеоЕлектране". Заменик директора "БеоЕлектране" Миодраг Божовић, који је у то време био први човек овог јавног комуналног предузећа, сматра да је изабрана најбоља варијанта, јер су цеви извађене прошле јесени и смештене у круг ТЕ-ТО на Новом Београду, одакле ће се на тендери продати.

- Све је урађено у договору са надлежним у Скупштини града и већ је било време да се оконча очајнички покушај из времена санкција да се топлота доводи из Обреновца - каже Божовић и додаје да ће из ове авантуре, која никада није била добро

уложених средстава дато за топловод, из кога су сада цеви извађене, а канал ће бити затрпан. Поред топловода, подигнута је и челична конструкција за мост преко Саве, код ТЕНТ-а "А", као и пут до Ђољеваца, а набављен је и део опреме за реконструкцију турбине на шестом блоку ТЕНТ-а "А". Мосту и путу наћи ће се намена, а опреми...

Јавно, нико не поставља питање бачених парова. Копља се ломе мало око форме (ако је реч само о форми), више око суштине. Рецимо, зашто ЕПС није учествовао у одлучивању о судбини овог пројекта? Мада незванично, добили смо потврде да је и Министарство за рударство и енергетику било затечено вађењем топловодних цеви на Новом Београду. Такође, на-

говештено нам је да ни ЕНТЕЛ-ова студија није верификовани документ, на основу кога је Скупштина града могла да донесе правоснажну одлуку иако по новом Закону о енергетици локална са-
моуправа има све инже-
ренерије у обезбеђивању
топлотне енергије за грађане.

Да би све било компликованије, са одустајањем градске власти Београда од грејања из Обреновца поклопила се реализација америчке донације за израду студије о оправданости градње велике електране-топлане на гас на Новом Београду. Да не буде забуне, донација је прихваћена пре две године, потписом тадашњег заменика министра енергетике. Дакле, донација је добијена пре него

Београд џрошиће енергије и половину топлотне системе даљинских грејања у Србији

решење за даљинско грејање Београда, барем цеви бити уновочене.

Сви наши покушаји да сазнамо колико је у међувремену средстава уложено у пројекат даљинског грејања Новог Београда из ТЕНТ-а, чија је првобитна вредност обрачуната на око 130 милиона долара, нису уродили плодом. Једни говоре о 20, други о 30 милиона долара, али сви наши саговорници сагласни су да је 85 одсто

што је Београд формално одустао од грејања из ТЕНТ-а. На почетак реализације донације се чекало до ових дана. Мада чланови комисије за избор консултанта нису жељели да говоре о аспектима ове студије, позивајући се на обавезу да не дају изјаве за јавност, неколико наших саговорника потврдило нам је да ће студију оправданости радити PARSONS и да се већ подуже чека да донатор, односно америчка Агенција за подстицање извоза (TDA), стави свој потпис на уговор са PARSONS-ом, који је већ потписало наше Министарство енергетике. За израду ове студије Американци су дали донацију вредну 750 хиљада долара.

Не само у лаичкој јавности, временско подударање припреме студије за оправданост градње гасне електране и одустајања од грејања из Обреновца створило је недумице о циљевима који желе да се постигну у енергетском развоју. Још прошле године Синдикат ЕПС-а огласио се тврђњом да гасни лоби у Србији жели да потисне угља и да затвори ТЕНТ. Ниједан од наших саговорника, међутим, није желео да елаборира ову тезу.

Уосталом, и сама градња гасне електране-топлане на

дугом је штапу. Ако се студијом и докаже да је на Новом Београду оправдано градити велико когенерационо постројење, снаге од најмање 250 до евентуално 600 мегавата, тек треба наћи новац за такву инвестицију.

Помоћник директора за инвестиције и развој у ЈКП "БеоЭлектране" Драган Новаковић, који је био директор ЕДБ-а, каже да је у Београду за око 300 мегавата опало максимално оптерећење електроенергетског система, као последица важећег тарифног система, а подсећа и да се све више шири гасоводна мрежа, тако да градња великог когенерационог постројења, за спретну производњу електричне енергије и топлоте, не би била оправдана. Он верује да су у београдским условима прихватљивије мање когенерације.

Директор Агенције за енергетску ефикасност Србије мр Ненад Павловић, међутим, сматра да има смисла градити гасно-парну електрану на локацији ТЕ-ТО Нови Београд, јер Београд троши петину електричне енергије у Србији и половину топлоте система даљинских грејања у нашој републици. Као додатне аргументе наводи то што је ова локација у центру потрошње електрич-

не енергије и са великим конзумом коришћења топлоте, тако да би укупна корисност когенерације могла да достигне 85 до 90 одсто.

Занимљиво је да град Београд још нема стратегију развоја енергетике, али, како је рекла госпођа Јевтовић-Карамата, у току су припреме за израду овог значајног документа. За разлику од града, ЈКП "БеоЭлектране" донеле су Стратешки план развоја ТЕ-ТО до 2010. године и у њему, према речима помоћника техничког директора Воје Тркуље, исказале став да ће се бавити и

производњом електричне енергије. Тркуља каже да "БеоЭлектране" полазе од тога да је будућност било које јединице која се бави производњом топлоте врло неизвесна без производње електричне енергије. Али, додаје он, проблем је у томе што је тешко правити јасне планове без биланса потреба и пројектованих цена енергена и производа.

На одређујући утицај улазних података за процењивање оправданости неког пројекта позвао се и директор ЕНТЕЛ-а Младен Симовић, објашњавајући студију коју је ова реномирана институција радила ради процене оправданости наставка пројекта даљинског грејања Београда из ТЕНТ-а. Пошто је инсистирао на томе да ЕНТЕЛ није дао коначну оцену, која је, каже он, ствар наручирача студије, односно инвеститора, већ је само са различитих аспеката анализирао исплативост наставка пројекта, Симовић је, на крају, ипак прецизирао:

- Не, Скупштини града није достављена коначна верзија студије о оправданости наставка реализације пројекта даљинског грејања из Обреновца, или "Колубаре". Из ЕНТЕЛ-а је упућена радна верзија, са више алтернатива, која, према нашој процедуре, може да претрпи измене у зависности од промедби инвеститора, односно наручирача, а уколико таквих

Гасне турбине на поправци

Прича о даљинском грејању Новог Београда има један аспект, а то је шта да се уради са старим гасним турбинама, које су фактички одрадиле свој век, али не на гас него на сирови бензин, односно мазут. Почетак рада овог постројења за истовремену, комбиновану производњу електричне и топлотне енергије датира из 1965. године и превасходна намена била је да покрије вршно оптерећење електроенергетског система у Србији. Последњих година, међутим, три турбине од по 35 мегавата нису ни укључиване и само су у грјеној сезони радили котлови, утилизатори, и то углавном на мазут.

Студијом коју је радио ЕНТЕЛ за Светску банку, ради одобравања кредита за ревитализацију овог постројења, показано је да не може да се постигне повраћај средстава према IDA условима, који су најповољнији за узимање кредита, али и веома ригорозни у погледу економичности пројекта. Ипак, како је рекао др Месаровић, то не значи да се ових турбина треба одрећи. Аналитички је доказано да је исплативо да се оне поправе, са малим улагањима, како би могле да раде још пет-шест година, те да се у међувремену обезбеде средства за набавку нове опреме. При томе, веома јебитно да се сачува постојећа намена локације и очува инфраструктура, јер ново когенерационо постројење на гас, истог или сличног капацитета, може да има значајну функцију у укупној енергетској стабилности Београда.

примедби нема, онда се та верзија може сматрати коначном.

Дакле, да појаснимо, не ради се о томе да је Градска скупштина од пројекта даљинског грејања из ТЕНТ-а, у који је у међувремену уложено 30 или 40 милиона долара, одустала, како може да се чује, руководећи се драфт-верзијом (нацртом) студије, већ напротив није имала примедбе на оно што јој је понуђено, те је тако нацрту дала значење верификованог документа, изабравши по град најповољнију варијанту.

Да ли је то најповољније решење и с аспекта енергетске ефикасности Републике и заштите животне средине у Србији, питали смо др Миодрага Месаровића, генералног секретара Комитета Светског савета за енергију у Србији и Црној Гори.

- Енергетска политика Београда јесте, и биће све више, огледни пример у Србији за испуњавање обавеза које се преузимају уговором о енергетској заједници југоисточне Европе и ратификовањем Кјото протокола. Енергетика има глобални карактер, те се смернице њеног одрживог развоја утврђују на глобалном нивоу у свету, а да не говоримо о нивоу једне земље. Једини начин да се остварује енергетска ефикасност и смањује емисија угљенидиоксида јесте да се потребна енергија, и електрична и топлотна, производи из исте количине горива. Ако Београд одустаје од даљинског грејања из ТЕНТ-а, у коме је пропуштена прилика да се ревитализацијом блокова омогући спретнута производња електричне енергије и топлоте, онда то значи да ће угља и даље служити само за производњу електричне енергије, а да ће други енергент, увозни природни гас, бити примаран у производњи топлоте. На тај начин тешко се могу обезбедити смањивање укупне емисије угљенидиоксида и ублажавање енергетске зависности Србије од увоза.

Анка Цвијановић